

Alians strategiczny Nauki i Biznesu - CBR Novasome Sp. z o.o.¹

1. Opis firmy

Centrum Badawczo-Rozwojowe Novasome Sp. z o.o. zostało założone w grudniu 2004 roku. Główny obszar działalności firmy to prace badawczo-rozwojowe nad wykorzystaniem preparatów liposomowych jako tzw. kierowanych nośników leków. Novasome jest spółką *spin-off* wywodzącą się z powstałego w 2001 roku Międzyuczelnianego Centrum Biotechnologii Agregatów Lipidowych. Konsorcjum to utworzone zostało przez naukowców z Uniwersytetu Wrocławskiego, Akademii Rolniczej i Politechniki Wrocławskiej – spośród których wywodzą się późniejsi współzałożyciele CBR Novasome Sp. z o.o. Głównym celem projektów badawczo-rozwojowych wykonywanych w CBR Novasome jest rozwój nowoczesnych postaci leków oraz opracowanie nowoczesnych formułacji i procesów technologicznych, umożliwiających skuteczne zamykanie substancji czynnej w strukturze nano-nośnika. Ponadto, firma oferuje szereg metod badawczych i analitycznych określających wpływ nośników leków na stabilność oraz skuteczność substancji leczniczej.

2. Opis innowacji

Historia spółki Novasome zaczęła się 12 czerwca 2001 roku, kiedy to zostało powołane pierwsze w Polsce Międzyuczelniane Centrum Biotechnologii Agregatów Lipidowych (MiCeBAL). Centrum powstało na podstawie porozumienia Rektorów Uniwersytetu Wrocławskiego, Politechniki Wrocławskiej oraz Akademii Rolniczej we Wrocławiu, a w 2002 r. do Centrum dołączyła Akademia Medyczna - zainteresowana wspomaganiem uzyskania liposomalnej amfoterycyny, jednego z najdroższych zagranicznych leków przeciwgrzybiczych, stosowanego w leczeniach tzw. ogólnoustrojowych zakażeń grzybiczych występujących u pacjentów po chemioterapii nowotworów, przeszczepach, a także chorych na AIDS”.² Celem działania Centrum Biotechnologii Agregatów Lipidowych było prowadzenie badań podstawowych i aplikacyjnych w obszarze wykorzystania liposomów jako doskonałych nośników substancji leczniczych. ”W liposomach można dokonać niejako „zamknięcia” substancji czynnej leku, przeciwciał czy antygenów, aby następnie, dzięki ich specjalnemu zaprogramowaniu (wrażliwość na temperaturę lub pH), doprowadzić do dostarczenia tych substancji do ściśle określonej tkanki w organizmie (człowieka lub zwierzęcia).”³ „Zastosowaniem, z którym związane są szczególne nadzieje jest wykorzystanie liposomów jako nośników kwasów nukleinowych czy całych chromosomów (leki genetyczne), których zadaniem jest zwalczanie nowotworów czy „naprawienie” wrodzonych wad genetycznych. Ta niezwykła zaleta liposomów – transportowanie leku do chorej tkanki – pozwalająca znacznie zwiększyć efektywność terapii oraz zmniejszyć jej skutki uboczne (lek nie oddziałuje na komórki zdrowe) sprawia, iż obecnie liposomowe postacie leków to jedna z najdynamiczniej rozwijających się gałęzi farmacji.”⁴

¹ Studium powstało w oparciu o materiały CBR Novasome, materiały dostępne w Internecie oraz w oparciu o rozmowy przeprowadzone z prezesem i założycielem spółki, prof. Markiem Langnerem.

² http://www.dzieci.org.pl/sdsinew/news/news.php?subaction=showfull&id=1096616551&archive=1163086350&start_from=&ucat=1&do=archives&alone=

³ <http://www.forummedicum.pl/stamed/opis-stazu---novasome.html>

⁴ Piotr Tamowicz, Przedsiębiorczość akademicka. Spółki spin-off w Polsce, PARP, Warszawa, 2006

3. Model biznesowy

Dobra opinia na temat polskich naukowców skupionych w Centrum zaowocowała w 2004 roku, kiedy to fińska spółka CTT Cancer Targeting Technologies Ltd. zgłosiła pomysł stworzenia międzynarodowego (fińsko-szwedzko-polskiego) *joint-venture*, będącego formą naukowego *spin-off*, bazującego na dorobku naukowców (spółka założona przez pracowników uczelni i przez nich prowadzona, bez udziału finansowego uczelni). Współpraca zakładała powołanie spółki w Polsce w celu opracowania rozwiązań technologicznych. Warunkiem powstania spółki było jednak otrzymanie dostępu do narzędzi (zaplecza technologicznego jednostek naukowych) oraz zrzeczenie się przez współpracujące uczelnie praw do własności intelektualnej. Udziałowcami spółki zostały: spółka fińska (łącznie 39% udziałów) oraz ośmiu polskich, fińskich i szwedzkich naukowców. Ze względu na sytuację prawną w Polsce (niemożność wykupu udziałów spółek przez uczelnie wyższe), założono, że udział uczelni w całym przedsięwzięciu będzie opierał się na szeroko rozumianej współpracy. Wymierne korzyści finansowe opierają się na prostej zasadzie, iż CBR Novasome zleca badania Centrum, płacąc za wynajem aparatury będącej własnością uczelni tworzących Centrum i za wiedzę merytoryczną – przeprowadzenie badań i ich wyniki. Z założenia ustalono, że 30% wartości umowy oraz zwrot kosztów za wynajem aparatury dostają uczelnie – założyciele Centrum. Początkowo wszystkie zadania realizowane przez spółkę były zlecane na zewnątrz (całkowity outsourcing). Taki model biznesowy redukował koszty stałe i pozwalał na kontrolę wydatków uzależniając je od aktualnie realizowanych projektów. Jednak od samego początku działania, celem współzałożycieli Novasome było pozyskanie finansowania typu: *venture capital* (wspólnego przedsięwzięcia kapitałowego). Wraz ze znalezieniem inwestora po raz kolejny uległ zmianie model biznesowy spółki – zatrudniono stałych współpracowników, których celem było stworzenie zestawu zawansowanych leków dla inwestora strategicznego.

4. Źródła sukcesu

Przykład firmy Novasome pokazuje, że nawet w mało sprzyjających warunkach warto podejmować wyzwania. Wrocławscy naukowcy stanęli przed trudnym wyborem – kontynuować pracę naukową pod skrzydłami macierzystych uczelni czy podjąć wyzwanie i rozpocząć działalność na własną rękę. Jak się okazało uruchomienie firmy wpłynęło pozytywnie na rozwój ich kariery i nauki. Prowadząc działalność komercyjną na bazie rezultatów własnych prac B+R mogli oni także działać na rzecz zwiększenia efektywności i zakresu prowadzonych badań. Niewątpliwym sukcesem założycieli Novasome było ustalenie zasad współpracy spółki z ich macierzystymi uczelniami. Naukowcy sami, na bazie doświadczeń zagranicznych, zbudowali platformę obustronnych korzyści, która z jednej strony pozwalała im prowadzić badania, a z drugiej strony była zadowalająca dla uczelni macierzystych. Duże znaczenie przy pokonywaniu pojawiających się przeszkód miała także elastyczność z jaką spółka dopasowywała się do nowych wyzwań. W sytuacjach kryzysowych bardzo szybko przeformułowano model biznesowy, tak by sprostać aktualnym wymaganiom.

Podsumowując, można powiedzieć, że kluczowymi czynnikami sukcesu spółki Novasome były: dobra platforma współpracy z partnerami naukowymi, elastyczność, pasja i wyjątkowa przedsiębiorczość jej współzałożycieli.